

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRÁJER LAJOS.

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek,

Zápolya-utca 1-és szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők

Telefon 21. szám.

Előfizetési árak:

Egész évre ———— 24 kor.
Félévre ———— 12 .
Negyedévre ———— 6 .
Egy hóra ———— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünneppnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1909.

XXXVIII. évfolyam 232. szám.

Kedd, október 12.

Az őszi közgyűlés.

— II. nap. —

Nagybecskerek, október 12.

Torontálvármegye törvényhatósága ma folytatta és befejezte őszi rendes közgyűlését.

A választások tegnap megtörténvén, ma már persze alaposan megcsökkenett érdeklődés mellett folyt a közgyűlés, annyira, hogy a jelen voltak elérték a főispáni kisteremben is. Itt tárgyalták le a többi összes ügyeket is, amelyeket tulajdonképpen az állandó választmány javaslata értelmében vita nélkül hamarosan elintézték úgy, hogy az egész közgyűlés másfél óra alatt véget ért.

A közgyűlés mai második napjáról különben a következő tudósításunk számol be:

A vármegye őszi közgyűlését ma délelőtt 10 órakor folytatta a vármegyeház főispáni kistermében Botka Béla főispán elnöklésével.

A közgyűlés tárgysorozatából kiemeljük a következő fontosabb tárgyakat:

Mikszáth jubileuma és Torontálvármegye.

Mikszáth Kálmán jubileuma alkalmából alakult végrehajtó-bizottság kérelmet intézett Torontálvármegyéhez, hogy a kitűnő író összes műveinek nemzeti ajándékként való kiadásához járuljon hozzá. A vármegye állandó választmányának javaslatára elhatározta a közgyűlés, hogy Mikszáth összes műveinek egy példányát megrendeli a létesítendő vármegyei közkönyvtár számára.

A nagyikindai tanácsnokválasztás.

Nagyikindán július hónapban töltötték be a választás útján az egyik megüresedett városi tanácsnoki állást s három jelölt közül Kikinda y Bélát választották meg. A választást megelégedtek s a felelősöket azt állították, hogy nem folyt le szabályszerűen. Miután megállapították, hogy a választás teljesen szabályszerűen folyt le s a felelősök érvei alaptalanok, az állandó választmány javaslatára a közgyűlés a választást jóváhagyja s a felelősöket elutasítja.

Az alispáni utiátalány.

Maros-Tordavármegye törvényhatósága elhatározta, hogy fölír a miniszterhez, hogy miután a főbírák utiátalányát emelték, méltányos, hogy az alispánok utiátalánya is fölemeltesse. Maros-Torda határozatát pártolásra megküldte Torontálvármegyéhez is s a vármegye mai közgyűlésén el is határozta, hogy Maros-Tordavármegye föliratát pártolja.

Az Alföld tanulmányozása.

A Magyar Földrajzi Társaság tudvalevőleg programjába vette a magyar Alföld tanulmányozását s ehhez a munkájához még régebben évi támogatást kért Torontálvármegyétől, mint az Alföld egyik legnagyobb vármegyéjétől is. Az alispán annak idején a társaságtól részletes fölvilágosítást kért, amit a társaság időközben meg is adott. Ebben kifejtette, hogy az Alföld tanulmányozása talajjavítási, meteorológiai, csatornázási szempontból nagy gazdasági értékű s így a vármegye lakosságára is különös jelentőséggel bír. A Földrajzi Társaság kérelmével most foglalkozott a törvényhatóság s az állandó választmány javaslatára azt határozta ma a közgyűlés, hogy a tanulmányozás idejére évi 800 korona hozzájárulást szavaz meg a gazdasági pótadóból.

A községi jegyzők nyugdíja.

Turóc vármegye elhatározta, hogy fölír a kormányhoz, hogy a községi és körjegyzők nyugdíjügye országosan és egységesen szerveztesse, illetőleg államosítsa. Turóc vármegye föliratát pártolásra megküldte Torontálvármegyének. Miután a vármegyei jegyzőegyletnek a mi jegyzőink szerzett jogainak fentartása mellett nincs kifogása a nyugdíjügy országos rendezése ellen, az állandó választmány Turóc vármegye föliratát pártolásra javasolja a közgyűlésnek.

A közgyűlés e szerint is határoz.

Nagybecskerek közei kölcsöne.

Nagybecskerek város az Aradáci-utca közei kölcsönére tudvalevőleg 200 ezer koronás kölcsönt

vett föl. A vármegye állandó választmányának a javaslatára a közgyűlés a kölcsön megkötését jóváhagyja.

A pancsova-titeli vasút.

Oppova községe 100 ezer koronát, Baránda községe pedig 70 ezer koronát szavazott meg hozzájárulásként a pancsova-titeli vasút építéséhez. A határozatot megelégedtek, a felelősökre azt határozta a mai közgyűlés, hogy miután a községek érdekeit nem szolgálja annyira a tervezett vasút, hogy ilyen nagy áldozatot hozzanak érte a községek, az erre vonatkozó határozataikat feloldja azzal, hogy a községek tegyék újabb megfontolás tárgyává az ügyet.

Szabályrendelet a pótadókról.

A belügyminiszter utasította a vármegyét, hogy alkosson szabályrendeletet a pótadók külön kezeléséről és mikénti behajtásáról. Miután azonban a közszolgáltatásokat a jövő évben ugyanis egyesíteni fogják s erre az évre nem érdemes külön szabályrendeletet alkotni, az állandó választmány javaslatára elhatározta a közgyűlés, hogy fölír a miniszterhez, hogy a szabályrendelet alkotásától tekintsen el.

Megyebizottsági tagok választása.

A csentai, oppovai, kiszombori és németnagyszentmiklósi választókerületekben időközben egy-egy megyebizottsági mandátum megüresedett.

A vármegye törvényhatósága mai ülésében az oppovai és kiszombori választókerületben a választást október 28-ikára, a csentai és németnagyszentmiklósi választókerületben pedig október 29-ére tűzte ki. Választási elnökül kiküldte a csentai kerületbe Zsiross Imre főszolgabíró, az oppovai kerületbe Keresztes György tb. főbíró, a kiszombori és németnagyszentmiklósi kerületbe pedig Krewráth Armin tb. főbíró.

A nagytoráki legelővásárlás.

Nagytorák községe elhatározta, hogy legelőt vásárol. A vásárlásra vonatkozó határozatot az állandó választmány jóváhagyásra javasolja a közgyűlésnek.

Jankó Ágoston alispán előadja, hogy a legelővásárlást a község képviselőtestülete csak egy szótöbbséggel határozta el s azután küldöttség járt nála, amely a határozat feloldását kérte, mert a vásárlás nem előnyös a községre. Miután így az ügyről helyesen ítélni nem lehet, az alispán azt javasolja, hogy mielőtt a közgyűlés érdemleges határozatot hozna a dologban, küldjenek ki gazdasági szakértőt, aki vizsgálja meg, hogy egyrészt megéri-e a legelő a vételárát, másrészt előnyös és indokolt-e a legelővásárlás a községre?

A közgyűlés az állandó választmány javaslatának mellőzésével az alispán indítványát szerint határoz s addig az ügyet leveszi a napirendről.

A tordai gyógyszerár.

Löffler Marcel gyógyszerész kérvényt adott be Torontáltordán felállítandó személyjogi gyógyszerár iránt. Torda községe is csatlakozott a kéréshez s a vármegyei közegészségi bizottság is pártolta Löffler kérését, miután a 4000 lakosú Tordán gyógyszerár nincs s így ott arra szükség van.

Az állandó választmány ezzel szemben a kérés elutasítását javasolta a közgyűlésnek.

Menczer Lipót a mai közgyűlésen pártolja a kérést, mert a gyógyszerárakra tényleg szükség van s azért az állandó választmány javaslatának elvetését s a kérés pártolását javasolja.

A közgyűlés egyhangulag el is fogadta Menczer indítványát s a gyógyszerár iránti kérést pártolja a miniszternek.

Ezután a többi ügyeket gyors egymásutánban felszólalás nélkül letárgyalták s 11-re a közgyűlés véget ért.

Kamatlábemelés Berlinben. A német birodalmi bank tegnap tartott ülésén a kamatlábát egy egész százalékkal felemelte. A kamatláb tehát Németországban mártól kezdve a váltóleszámitolási üzletben öt, a lombardüzletre nézve pedig hat százalékra emelkedik. Ezzel beköszöntött az európai pénzpiacok drága időszaka és el lehetünk készülve rá, hogy az Osztrák-Magyar Bank a közel napokban szintén megrádjítja a pénz árát.

Polgáriskolai tanárok gyűlése Nagyikindán.

— Saját tudósítónktól. —

— október 12.

Az országos polgáriskolai egyesület délvidéki köre vasárnap tartotta az évi közgyűlését Nagyikindán. A közgyűlésnek országos érdekű tárgyát képezte a polgáriskola reformjának a kérdése, amelyet most Nagyikinda város mozgalmá tta különösen aktuálissá. Nagyikinda városát ugyanis arra kötelezte a kultuszminiszter, hogy a törvény értelmében állítson fel polgári fiúiskolát. Nagyikinda város azonban azzal az indoklással, hogy a mai polgáriskola helyzete amugyis türethetetlen, csonka és mai alakjában célját sem látja, kéri a minisztert, hogy engedje meg egy 7 osztályú polgáriskola felállítását, amely a nagyikindai viszonyoknak megfelelőleg mezőgazdasági jellegű volna. Ezért az iskoláért hajlandó volna a város a legmesszebbmögő áldozatot is hozni. Az iskola szervezetét egy szakértőbizottság összeállította és ezzel a konkrét javaslattal a város polgármestere Grézlo János kir. tanfelügyelővel meglette a kellő lépéseket úgy a földmivelésügyi-, valamint a közoktatásügyi miniszteriumban is. A tervet minden fórumon a legnagyobb színpátiával fogadták, elismerték, hogy ez az iskola nemzeti szükségesség, mivel ez megteremtené a nálunk már elpusztult, független birtokos középosztályt, amelynek ma tulajdonképpen nincs iskolája. Mivel olyan középfokú gazdasági iskolánk nincs, amely a 4 középosztályból venné föl tanulóit. Mindamelllett a vallás- és közoktatásügyi miniszterium nem hajlandó az iskolát engedélyezni, mivel nem illeszthető be mai iskolarendszerünkbe és a törvény ilyen típusú polgáriskolát nem ismer. A város polgármestere ebbe a döntésbe nem nyugodott bele és most mindent elkövet, hogy tervét megvalósíthassa. Így került most az iskola szervezete a polgáriskolai tanárok nagyikindai közgyűlése elé.

A közgyűlésen az összes délvidéki polgáriskolák képviselve voltak s Nagybecskerekéről megjelentek: Grézlo János kir. tanfelügyelő, Szeneas Adolf elnök, Jakab Dávid titkár, Szalaváry Ede, Urhegyi János, Török Ferenc tanárok, Cseréy Gyula kir. s. tanfelügyelő, Végh Margit és Reich Berta tanítónők a Messinger-intézetből.

Szeneas Adolf elnök megnyitó beszédében üdvözlö a jelenlevő dr. Bogdán Zsivkó polgármestert és a kir. tanfelügyelőt, akik oly lelkesen karolták fel a nagyikindai 7 osztályú polgári iskola ügyét. Majd rámutat arra, hogy nem is egy precedens van, hogy iskolát állítottak törvény nélkül; a felső kereskedelmi és a felsőbb leányiskolát sem ismeri a törvény még mai napig sem, egyszerűen miniszteri rendelettel szervezték. Különbben is régi óhaja a polgáriskolai tanárságnak, hogy a törvényből kivétsésként a polgári iskola, mivel akkor megszünt a kerékkötő és az iskola szabadabban fejlődhetne. Majd kimutatja mai iskolarendszerünkben, hogy abba nemcsak, hogy belefér, de hiányt pótolna ott. A 7 oszt. polgári iskolát a való élet megköveteli, feltétlen hite, hogy ez a jövő iskolája és ott, ahol ilyen gyenge érvekkel dolgoznak ellene, ott nem lesz nehéz kitartással részt venni a bürokratikus rendszeren.

Ezután üdvözlötte a kört, özv. Feketené P. Antónia szép szavakkal a fogadó-bizottság nevében, dr. Bogdán Zsivkó a város nevében, Nagy Lajos orosházi igazgató, az országos egyesület nevében, Baranyai Gyula szegedi igazgató a csongrádmezei kör nevében.

Utána Jakab Dávid titkári jelentését olvasta föl, amelyben visszatekint arra a nagy agitációra, amelyet a kör úgy a polgáriskola reformja, valamint a tanárság fizetés és nyugdíjügyében kifejtett.

Ezután özv. Feketené P. Antónia igazgató tartott igen vonzó és valóban az életből merített példákkal illusztrált előadást arról a sajnós nagyon is aktuális kérdéstről „Milyen legyen a leányok házi nevelése”. Rámutatott

azokra a bő tapasztalatokra, amikor a szülők szinte beteges hiszága és valóságos majomszeretete, megakadályozza az iskola legszebb és legnemesebb intencióit. Az előadást a nagyszámu hallgatóság zajosan megtapsolta, a közgyűlés pedig az elnök indítványára jegyzőkönyvi köszönetet mondott.

Következett a gyűlés tulajdonképeni aktuálitása, „A Nagykikindán tervezett mezőgazdasági irányú 7 osztályú polgáriskola szervezete”. Előadója Szukka Antal igazgató kifejti az iskola célját, tanulmányi szervezetét, tantervét, kifejezést adva azon véleményének is, hogy miután a város lakosságának egy része türelmetlenül várja már a polgári iskola felállítását, ideiglenesen az alsó négy osztály mai alakjában felállítható volna és később lehetne kiegészíteni 7 osztályúra.

Grézlo János kir. tanfelügyelő a szervezethez magához nem szól hozzá, azt mint helyeset magáévá teszi. Elmondja az egész ügy történetét. Kimutatja, hogy alaptalan és indokolatlan az a vád, mintha ebben az ügyben a polgármester akciója hazafiatal volna, amennyiben ezzel a halasztással óhajtja a 4 oszt. polgáriskola felállítását megakadályozni. Mert ő maga tanuja volt most legutóbb is, milyen erélyvel akadályozta meg a polgármester a közoktatásügyi miniszteriumban az elutasító végzés kiadását, úgy, hogy most újabb tárgyalás alá veszik a kérdést. Ha látni fogja, hogy a 7 osztályú iskola nem valósítható meg, föltétlenül felállíttatja a 4 osztályt.

Dr. Bogdán Zsvikó polgármester kijelenti, hogy őt ebben a kérdésben sem hazafias, sem hazafiatal tendencia nem vezeti, ő tisztán a város érdekeit tartja szem előtt, neki az a lényeg, hogy a város jó és hasznos iskolát kapjon.

Szenes Adolf elnök kifejti, hogy azok, akik azt hiszik, hogy Nagykikinda város lehetetlent kíván, azok nagyon tévednek. A polgáriskolát mai alakjában, 40 év óta tisztán csak a tanárság idealizmusa és jövőben vetett hite tartja meg, a felülről jövő lekicsinylés különben már rég megölte volna. Hogy ez iskola még ma is fennáll, az nem a vezető körökön múlt, a kik minden alkalommal csak ártottak az intézménynek. Mivel azonban a tanárság lelkesedése nagyon fogyóban van, okvetlen változásnak kell a polgáriskolánál beállani, mai alakjában már csak rövid ideig húzható még. Jövő alakja pedig föltétlenül a kifejlesztett polg. iskola, mert csak így lehet annak létjogosultsága.

A közgyűlés kimondotta, hogy örömmel üdvözik a város tervét és annak megvalósítása érdekében teljes erejével közremunkálkodik, mivel ennek megvalósulásával a jelenlegi csonka polgáriskola kiépítése lépne a gyakorlati megvalósulás útjára.

Másik fontos tárgya volt a gyűlésnek a fizetésrendezés ügye. A múlt évben megindított státuszrendezés oly lassu tempóban indult, hogy annak előnyeit csak igen kis töredék érezhette, míg más tisztviselőknél a státuszrendezést egyszerűen hajtották végre. Sulyos sérelem az is, hogy az igazgatók nincsenek külön rangsorozva. Erős és izgatott felszólalások után elhatározták, hogy az egyesület központi vezetőségét felszólítják, hogy alkalmas időben hívjon tanári kongresszust össze.

Miután még elnök köszönetet mond a fáradhatatlan rendezőségnek, a városnak, az állami gimnázium tanári karának, a kik igazkarsági szeretettel fogadták az idegen tanárokat, a gyűlést berekeszti.

Gyűlés után a város díszes bankettet rendezett a tanárok tiszteletére. Pohárköszöntőkben nem volt hiány. Dus Sándor városi főügyész, Szenes Adolf, Grézlo János, dr. Kecsméry főgimn. igazgató, Török Ferenc, Gáspárdy Aladár, Feketené P. Antónia stb. mondtak pohárköszöntőt. Ebéd után a mintaszerűen berendezett áll. főgimnáziumot tekintették meg, pompásan felszerelt fizikai laboratóriumában Hauser főgimn. tanár több érdekes fizikai kísérletet mutatott be. Este a tanárok a legszebb emlékekkel és azzal a büszke tudattal távozhattak, hogy Nagykikindán sikerült nekik a gyűlést a magyar kultúra ünnepévé avatni.

A konzuli bíraskodás. Mint Konstantinápolyból jelentik, Magyarország—Ausztria példáját a külföldi államok konzuli bíraskodási jogát illetőleg legközelebb Oroszország is követni fogja. Kész szintén hozzájárulni, hogy Törökországban a kapitulációkat megszüntessék. A Porta, mint a Magyar Tudósító konstantinápolyi levelezője értesül, Ostrorog herceg, jogtanácsosát és ösmert kiváló jogtudóst utasította, hogy dolgozza ki a kapitulációk megszüntetésére vonatkozó törvényjavaslatot.

HIREK.

Tájékoztató.

A fűtő (telefon 118. sz.) minden nap reggeli 8 órától kezdve az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden hétfő, szerda és pénteken déltől 1/2 óráig délután. Ugyanazon napokon este 5-től 7 óráig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délelőtt 12-től 1 óráig. A kádfürdő reggeltől este 7-ig nyitva marad. Szombaton délután deákok számára a medencefürdő nyitva.

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület ingyenes olvasóhelyisége és könyvtára nyitva van mindennap d. u. 5 órától este 10-ig. Vasár- és ünnepnapokon d. u. 2 órától este 10-ig.

Október 31. Ipar- és kereskedelmi bak r.-t. alakuló gyűlése. November 8. A közg. biz. ülése.

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület munkásgimnáziumának október havi előadásai a következő napokon lesznek:

Október 14: 8-9-ig gazd. vegytan, 9-10-ig egészségt.

Október 19: 8-9-ig fizika, 9-10-ig műv. történet.

Október 21: 8-9-ig gazd. vegytan, 9-10-ig gazd. földrajz.

Október 26: 8-9-ig fizika, 9-10-ig műv. történet.

Október 28: 8-9-ig egészségt., 9-10-ig gazd. vegytan.

A hitel-sítő közgyűlés. A mai közgyűlésen az őszi közgyűlés hitelesítő aktusát október 14-én d. e. 10 órára tűzték ki. Hitelesítők: Dr. Farkas Gaiza, Kaufmann István, dr. Klein Mór és Mencez Lipót.

A munkásgimnáziumból. A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület nagybecskereki munkásgimnáziumában ma este 8-9-ig Harzer József fizikai előadását, 9-10-ig pedig dr. Czirbusz Géza gazdasági földrajzi előadását folytatja.

Versecz közgyűlése. Mint Verseczről jelentik, Versecz város törvényhatósága Nehrbeczk György főispán elnöklésével szombaton tartott közgyűlésen az üresedésben volt városi pénztárosi állásra Lukács E. ellenőrt választotta meg. A közgyűlés Esztergom vármegyének a boritaladó leszállítása és a munkásbor készítésének engedélyezése tárgyában kibocsátott köriratához hozzájárult. Végül elhatározta, hogy női kereskedelmi tanfolyamot létesít a városi polgáriskolával kapcsolatosan.

Tartalékos tisztek jelentkezése. A csász. és kir. hadsereg tartalékos tisztjeinek, hivatalnokainak és lelkészeinek ez évi főkivallgatását november hónapban fogják megtartani. A nagybecskereki 29-ik közös gyalogezrednél a tisztek főszemléje november hó 4-én délelőtt 9 órakor lesz a Rezső-laktanyában, míg az utószemlért november hó 15-én szintén délelőtt 9 órakor tartják meg. A tartalékos zászlósok, hadapródok és hadapródjelöltek főszemléje november 6-án délelőtt 9 órakor, az utószemle pedig november 17-én délelőtt 9 órakor lesz ugyancsak a Rezső-laktanyában. Mindazon személyek, kik ezen hivatalos kivallgatáshoz megjelennek, kötelesek egy személyi tudósítványt, melynek nyolc és kilenc rovata a politikai hatóság által igazolva van, az ajánlati lapot és az utolsó kinevezési okmányt, ellenben a tartalékos hadapródok és hadapródjelöltek kötelesek katonai igazolványukat magukkal vinni.

Iskolai bizottsági ülés. A nagybecskereki iparos- és kereskedő tanonciszkolai bizottság holnap, szerdán délelőtt 11 órakor a központi állami elemi iskola tanácskozási termében ülést tart, melynek legfőbb tárgya a leányipariskola szervezése és a tanerők alkalmazása iránti intézkedés.

Öngyilkos vasuti málházó. Egy nagybecskereki vasuti málházó öngyilkossági esete kelt most városzerte élénk feltűnést. Az öngyilkos Molnár Ferenc 46 éves vonati málházó, aki tegnap délután 4 órakor a Német-végsor 6. szám alatti lakásán revolverrel jobb halántékra lötte magát a szörnyet halt. Az öngyilkos tegnap délután hazament s azt mondta feleségének, hogy az orvosnál volt, mert nem jól érezte magát. Az asszonyt kiküldte a szobából s pár pillanat múlva revolverdörrenés hallatszott. A házbeliek és a szomszédok persze összefutottak, de a segítség már hiába való volt, mert a szerencsétlen ember azonnal meghalt. A rendőri nyomozás nem tudta pontosan megállapítani, hogy miért lett Molnár öngyilkos, a szomszédok és Molnárné azonban beszélik, hogy Molnár az utóbbi időben elhanyagolta szolgálatát, ami miatt megdorgálták s állítólag előlötti elkéséredésében követte volna el tettetét.

A csöztelki tűz. Lapunk szombati számában rövidesen már jeleztük, hogy a szegedi kenderfonó gyárnak csöztelki telepén szombaton délelőtt nagy tűz ütött ki. Mint most újabb jelentik, a tűz úyszólva egész nap tartott s a nagy szin, mely alatt a nyersanyag fel volt halmazva, porig leégett, dacára annak, hogy a tűzoltóság mindent elkövetett a mentés érdekében. Épületben, emberben, vagy állatban szerencsére nem esett kár, mert a tűzoltók minden

igyekezettel azon voltak, hogy a tűz terjedését megakadályozzák, ami sikerült is. A kár azonban így is több mint 40.000 korona. A tűz keletkezésének okát eddig még nem sikerült pontosan megállapítani.

Kisiklott mozdony. Mint Temesvárról jelentik, az onnan 7 óra 15 perckor induló 113. sz. gyorsvonat a szakálhazai állomás bejárójánál tegnap hat marhát elgázolt, minek következtében a gyorsvonat mozdonya és szerkocsija kisiklott. A kisiklás folytán a délelőtti személyvonat elmaradt, azonban a forgalom délután 2 órára már helyre volt állítva. A kisiklásnál emberéletben nem esett kár.

Kiraboló vonat. Határtalan vakmerőséggel rabolt ki vasárnap éjjel egy csapat oláh paraszt egy egész vonatot. A rablás a Porta-Orientalis állomáson történt, ahová a 862-ik számú vonat éjjel két óra huszonhárom perckor érkezett meg Karánsebes felől. Alig állt meg a vonat, mikor az állomással szemben levő sűrűségből egy nagy csapat oláh paraszt ugrott ki, akik szekecskkel és baltákkal feltörték a vasuti kocsikat és azokból mindent ellopva, nyomtalanul eltűntek az éj sötétjében. A vasuti személyzet a tulnyomó többséggel szemben teljesen tehetetlen volt és tétlenül kellett néznie, hogy a rablók mint török fel a ládákat és rabolják el azok tartalmát. Az állomásfőnök azonnal táviratozott a szomszédos állomásra, de mire onnan segítség érkezett, a rablók eltűntek. A csendőrség most a legnagyobb erélyvel nyomozza a tetteseket.

Fölmetszette a hasát. Véres cigányverekedés hírére vesszük csöztelkről. Radó Bundis és Radó Péter csöztelkei cigányok a napokban valami csekélység miatt összeveszttek egymással. A szóharcot üteg követte. A verekedés hevében Radó Bundis kést rántott s fölmetszette ellenfele hasát. A csendőrség Radót elfogta s feljelentette.

Színház.

Heti műsor.

Október 13. Szerda: A nők kedvence. (Bohózat újdonság.)

Október 14. Csütörtök: A koldusgróf.

Október 15. Péntek: Mary Ann. (Vígjáték újdonság.)

Október 16. Szombat: Szerelmi keringő. (Operett újdonság.)

Október 17. Vasárnap délután: Tatárjárás, Vasárnap este: Szerelmi keringő.

Október 18. Hétfő: A bűnös. (Dráma újdonság.)

* A tulsó partról. Polgár szintársulata tegnap nálunk is bemutatta Salten Felix bécsi írónak „A tulsó partról” címmel egybefoglalt három egyfelvonásos darabját, amelyek első bemutatásuk idején valóságos szenzációt keltettek s amelyeket azóta is nagy érdeklődés kísért a színpadokon. Az érdeklődés érthető is, mert Salten apróságai kétségtelenül eredetiek és érdekesek. Salten ugyanis a kikeresett problémát az ellenkező oldalról: A tulsó partról mutatja be nekünk. És a problémáknak illetően beállítás nemcsak eredeti, de igaz is. Igazat adunk az íróknak, hogy nincs unalmas dolog a világon, csak éppen mink magunk látjuk a dolgokat unalmasnak, vagy érdekesnek, már a szerint, amilyen a szemünk. A Salten Felix szemével ugyanazok a dolgok ujjaknak és érdekeseknek tetszenek, amiből következik, hogy író, még pedig a javából, aki nekünk ezeket az új szempontokat azzal a meglepő természetességgel nyújtja, hogy minden erőlködés nélkül felismerjük a dolgokat, érezzük azt a csak művészet által adható meglepő élményt, mely elhiteti a nézővel, hogy ugyanezeket az igazságokat ő már régen tudja. Így Salten igen ügyesen, vagy szerencsésen találta meg azt a hidat, amely a közönség elismeréséhez vezet. A „tulsó partról” voltaképpen nem egyéb, mint különvélemény, vagy a más oldalról való találgatás. Igazságos dolog becsukni a tolvajt, de a tolvajt nem tartja igazságosnak. Szép hivatás Mucius Scaevolának lenni, — de általában elfelejtették tőle megkérdezni, hogy ő maga csakugyan annyira el van-e ragadtatva az üggyel? Minden dolognak van fonákja.

Ezt a tulsó partról való felfogást mutatja be Salten a pinógró-főben, a halálra szánt betegben s a váratlanul fölépült Trübnerrel, a kinek a halálára már olyan szépen berendezkedtek mások. Az élet egyes problémáinak illetően megvilágítása nálunk is nagy figyelmet keltett s közönségünk szintén nem tévedtette el a hatását. Az igaz, hogy hatásuk nagyobb lett volna, ha az előadók teljesen meg tudták volna birkózni nehéz feladatukkal. De hát az ilyen szerepek annyi elmélyedést kívánnak, hogy a mi százfélével terhelt színészeink ehhez nem jut-

hatnak. Legjobb igyekezetükkel játszottak s dicséret illeti őket, hogy így is tisztességgel megállták helyüket élükön Hevesi Mariskával, aki Max grófné szerepében tökéletes volt. Mellette még Gózon járt legközelebb a sikerhez, a többieknek azonban csak a becsületes igyekezetet lehet méltányolni.

A vérszegénységet,

EZT AZ ALATTOMOS BETEGSÉGET meg kell szüntetni a SCOTT-féle csukamájolaj EMULSIO-val, mielőtt tulságosan elharapóznék.

Az arc megpirosodik,

megtelik és az életkedv visszatér mindazok meglepetésére, akik először használják a

SCOTT-féle EMULSIO-t.

Az eredeti SCOTT-féle eljárás által izletessé és emészthetővé tett legtisztább alkotórészek, melyek a vérszegénységnek utját állják, képezik a

SCOTT-féle EMULSIO

világszerte ismert sikerének titkát. A SCOTT-féle EMULSIO a legkiválóbb.

Egy eredeti üveg ára 2 kor. 50 fill. Kapható minden gyógyszertárban.

Az Emulsio vásárlásánál a SCOTT-féle műdszer védjegyét (a halászt) kérjék figyelembe venni.

TÁVIRATOK

A válság.

Királyi kihallgatások.

Budapest, október 12. (A „Torontál” eredeti táv.) A képviselőházban, valamint a politikai körökben most főleg a körülforognak a kombinációk, hogy lesznek-e újabb kihallgatások a királynál és kiket fog kihallgatni a király. Erre nézve persze a legkülönbözőbb híresztelések szállonganak. Tegnap még azt beszélték, hogy a király legelőször Andrassy Gyula grófot hívta meg, a kit csütörtökön fogadna kihallgatáson, ma azonban már azt mondták, hogy Andrassy kihallgatása halasztást szenved. E helyett azt beszélik, hogy a király legelőbb még Wekerlét hallgatja meg, a kinek kihallgatása állítólag pénteken lenne. Beszélték azt is, hogy Kossuth legközelebb szintén kihallgatásra megy a királyhoz. Mindezek a hírek azonban csak kombinációknak látszanak.

Tanácskozások.

Budapest, okt. 12. (A „Torontál” eredeti táv.) A vezető politikusok ma délelőtt a képviselőházban többször bizalmasan tanácskoztak egymással. Így az ülés megkezdése előtt Kossuth tanácskozott Justhal, majd az ülés alatt Kossuth Wekerlével és Apponyival tárgyalt hosszasan.

Ugron Kossuth ellen.

Budapest, okt. 12. (A „Torontál” eredeti távirata.) Ugron Gábor állásfoglalása Kossuth ellen tegnap este és ma is élénk beszéd tárgyát képezte a politikai körökben. A függetlenségi pártban azonban nem tett különösebb hatást, csak kárhoztatják a levél éles hangját Kossuth ellen. A levélben ugyanis Ugron igen élesen elítéli Kossuth Ferenc politikáját. Egyébként Ugron levonta Kossuth ellen való állásfoglalásának a konzekvenciáit és levélben értesítette Kossuth Ferencet, hogy kilép a függetlenségi pártból.

A függetlenségi párt tagjai különben ma este Kossuth Ferenc tiszteletére lakomát rendeznek, amely alkalommal Kossuthot Ugron támadásaival szemben ovációban akarják részesíteni.

Az új 67-es alakulás.

Budapest, okt. 12. (A „Torontál” eredeti táv.) Bécsi jelentés szerint politikai körökben nem tettek le arról a tervről, hogy egy új 67-es alakulás hozassék létre. Bár sok nehézség merül fel e körül, egyes vezető politikusok tovább fáradoznak az irányban, hogy valamennyi 67-es

elemet egyesítenek, amelybe esetleg megkísérik belevonni a függetlenségi párt egy részét is. Amennyiben sikerülne az új 67-es alakulás, akkor Andrassy Gyula gróf alakítana kabinetet. Magyar politikai körökben ezzel szemben aligha tartják lehetőséget az új 67-es alakulást, mert Andrassy Gyula gróf csak bizonyos katonai engedményekkel hajlandó kormányt vállalni, ilyen engedményre pedig Bécsben nem hajlandók. Azt meg egyáltalán kizártnak tartják, hogy a függetlenségi pártban volnának olyanok, kik bármilyen 67-es alakulást támogatnának, vagy elősegítenének.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése.

Budapest, október 12. (A „Torontál” ered. táv.) A képviselőház ma délelőtt ülést tartott, a melyen ezuttal is csak belső ügyekkel foglalkozott. A mai ülésre már nagyobb számban vonultak fel a függetlenségi képviselők s a Ház határozatképessége már nem forgott veszedelemben. Az ülésen Justh Gyula elnökölt.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után az elnök előterjesztései során bejelentette Borics hervát képviselő halálát.

Ezután Bozóky Árpád a házszabályokhoz kér szót és azt vitatja, hogy Buza Barna nem tehet indítványt az alelnökök fizetésének eltörlése dolgában, miután ő már tett indítványt ebben az ülészakban s azt elvetették.

Bozóky fejtegetéseit azonban a Ház nem osztotta s így Buza Barna megindokolta indítványát az alelnökök fizetésének eltörléséről s kérte annak napirendre való tűzését, a mihez a Ház egyhangulag hozzá is járult.

Most még egyszer megejtették a választást a kivándorlási tanács tagjai felett, majd egy csomó mentelmi ügyet intéztek el.

Végül Mezöfi Vilmos interpellálta a belügyi és a földmívelésügyi minisztert a kisbirtokosok szervezkedésének megakadályozása miatt.

A trónörökös Berlinben.

Budapest, okt. 12. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Berlinből jelentik, Ferenc Ferdinánd trónörökös és neje ma érkeztek Berlinbe, ahol a pályaudvaron a német császár fogadta nagy szívélyességgel az udvari méltóságok kíséretében, Berlinből a trónörökös a hannoveri udvari vadászatokra megy, míg neje, Hohenberg hercegnő négy napig a német császárnő vendége lesz. Hivatalos ünnepek a trónörökös pár látogatása alkalmából eddig még nincsenek bejelentve.

A cár utja.

Budapest, október 12. (A „Torontál” eredeti táv.) Mint Rómából jelentik, ottani diplomáciai körökben meg vannak győződve arról, hogy a szultán megengedte, hogy a cári yacht és a kísérő hajók a Dardanellákon keresztül vehessék útjukat Olaszország felé, s tisztán csak személyi okokon alapulhat. — Egy Berlinből érkező jelentés szerint a cár azért nem utazik a tengeren Olaszországba, mert ki akarja kerülni Görögország meglátogatását.

A spanyol—marokkói harc.

Budapest, okt. 12. (A „Torontál” eredeti táv.) Mint Madridból jelentik, a legutóbbi spanyol minisztertanács után a külügyminiszter megnyugtató nyilatkozatot tett. A francia sajtó és d'Amade tábornok nyilatkozatai állítólag nem felelnek meg a francia kabinet magatartásának. Spanyolország offenzívája befejezettnek tekinthető s most még csak a pacifikációról lehet szó. Hogy milyen hadállások maradnak

elfoglalva, az a marokkói követséggel való megállapodástól függ. A határozott katonai fellépésnek hatása volt a szultánra is, amennyiben most sokkal barátságosabb, ami által a békés megoldást is nagyban megkönnyítette.

Határidő-üzlet.

Budapest, okt. 12. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték: Buza (októberre) . . . . . 29.18 — — Buza (áprilisra) . . . . . 28.60 — — Rozs (októberre) . . . . . 19.62 — — Zab (októberre) . . . . . 15.32 — — Tengeri (októberre) . . . . . 13.98 — —

Bérlet 11. sz. VÁROSI SZÍNHÁZ. 13-ik előadás.

Nagybecskereken, kedden, 1909. október 12-én:

RIPP VAN WINKLE.

Regényes operette 3 felvonásban. — Irta: Meilhac és Gille.

SZEMÉLYEK:

Ripp Ripp	—	Ladislav József
Lisbeth, a neje	—	Kaposi Józsa
Alice, leánya (6 éves)	—	Markovics Pirike
Derrick, polgármester	—	Remete Géza
Adrien, fia (8 éves)	—	Markovics Bandi
Wanderbilt, fiatal orvos	—	Nagy Pál
Nick, fogadós	—	Solymosi Sándor
Katrina, az unokahuga	—	Haraszi Vilma
Charlotte, szolgálója	—	H. Léva Bert
Ricardeon, hadnagy	—	Turai Antal
Adrien	—	Toronyi Gyula
Alice) husz év múlva	—	Kaposi Józsa
Jean)	—	Solymosi Sándor

Szerdán, október 13-án:

A nők kedvence.

A készáru jegyzése a tőzsdén.

Buza	kilos	ára 100 kg.	kilos	ára 100 kg.
Tiszavideki	75	—	79	29.00—29.50
„	76	—	80	28.20—29.70
„	77	28.45—28.80	81	—
„	78	28.65—29.00	82	—
Fejérmegyei	75	—	79	28.80—29.15
„	76	—	80	29.00—29.40
„	77	28.25—28.60	81	—
„	78	28.45—28.80	82	—
Pestvidéki	75	—	78	28.90—29.20
„	76	—	79	29.10—29.50
„	77	28.40—28.75	80	—
„	78	28.55—28.90	81	—
Bánsági	75	—	78	29.00—29.30
„	76	—	79	29.20—29.60
„	77	28.45—28.80	80	—
„	78	28.60—29.00	81	—
Bácskai	75	—	78	29.00—29.40
„	76	—	79	—
„	77	28.45—28.80	80	—
„	78	28.60—29.00	81	—
Rozs I. rendű új	—	—	—	19.45—19.70
„ középminőségű új	—	—	—	19.25—19.35
Árpa takarmány I. rendű	—	—	—	14.75—15.05
„ II. rendű	—	—	—	14.40—14.60
Zab I. rendű	—	—	—	15.60—16.00
„ II. rendű	—	—	—	15.10—15.30
Tengeri belföldi új	—	—	—	14.90—15.00
Korpa	—	—	—	—
Yóles	—	—	—	—

Értéktőzsde.

Déli tőzsde.	Utőtőzsde zárlata.
Magyar hitelrészv. 769.00	Magyar hitelrészv. 769.75
Osztrák hitel 664.00	Osztrák hitelrészv. 665.25
Magyar koronajár. 91.75	Koronajáradék —
Leszámitolóbank 436.00	Leszámitolóbank 435.50
Jelzálogbank 455.00	Jelzálogbank 454.50
Rimamurányi vmű 632.00	Rimamurányi vmű 634.00
Államvasut 752.50	Államvasut 751.50
Városi villamos 309.00	Városi vasut 302.50
Közuti vasut 603.00	Közuti vasut 596.00

Feladás szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

Nyílttér.

Rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

CLUB EXTRABIS
SZIVARKAPAPIROS
teljesen hamu nélkül ég el.
Óvakodjunk az utánzatoktól.

HIRDETÉSEK

FELVÉTERNEK A

„TORONTÁL”

KIADÓHIVATALÁBAN.

ALKALMI VÉTEL.

Helyszüke miatt eladó a
legnemesebb ezüst-prém,
belga óriási, orosz,
francia és normandiai

fajnyulak.

Nagybecskerek, Rákóczi-u. 7. sz.

888. Bvk. szám 1909.

924-1.1

Árverési hirdetés.

A budapesti VIII-X. ker. kir. járás-bíróság 1907. évi Sp. IV. 2604/4. számú végzésével megkeresett nagybecskereki kir. járásbírósnak 1907. évi V. 854. számú végzése folytán Kosmos irodalmi intézet budapesti cég javára 75 korona 22 fillér tökéletes és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán 1907. évi augusztus hó 9-ik napján lefoglalt és 648 kor. becsült ingóságokra az árverés elrendeltét, annak Nagybecskereken, Toldy Ferenc-utca 23 szám alatt leendő megtartására határidőül 1909. évi október 29-ik napjának d. u. 3 órája kitűzetik, 1909. évi V. 837/6 sz. alatt kelt végzése alapján.

Az árverés alá kerülő ingóságok megjelölése: butorok.

Nagybecskerek, 1909. évi október hó 6.

Kiss,
kir. bir. végrehajtó.

Őszi és téli idény

1909-1910.

== Megérkeztek elsőrendű ==
chic-formájú női kalapok.

Átalakításokat izlésesen és gyorsan végez

Jonász Bertalan,
rövidáru kereskedés
Hunyadi-(fő)-utca

891-10.5

Vonatok érkezése és indulása
Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekről.
Érvényes 1909. október hó 1-től.

Erkezik:

a) A nagybecskereki pályaudvarra:

Temesvár, Versecz, Zombolyáról: délelőtt 9 óra 28 p.
Pancsováról: délután 5 óra 15 p.
Budapest-Szegedről: reggel 7 óra 18 p.; délután 5:50 óra
Szegedről: (mótorokosi) d. e. 9 óra 47 perc.
Budapest-Nagykikindáról: este 9 óra 50 perc.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarra:

Zombolyáról, Verseczről, Alibunárról és Temesvárról: este 8 óra 05 perc.
Módosról: minden kedden, pénteken és vasárnapon reggel 6 óra 30 perc.
Pancsováról: reggel 8 óra 27 perc.
Zombolyáról: (keskenyvágányú vonal) reggel 8 óra 23 p. délután 4 óra 10 perc, este 9 óra 02 perc.

Indul:

a) A nagybecskereki pályaudvarról:

Pancsovára: délelőtt 8 óra 10 p.; este 7 óra 5 p.
Szeged-Budapestre: d. e. 9 óra 50 p.; este 6 óra 46 p.
Szegedre: (mótorokosi) délután 1 óra 15 perc.
Nagykikinda-Budapestre: reggel 6 óra 7 p.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarról:

Zombolya, Temesvár, Versecz: délután 4 óra 15 p.
Temesvár, Versecz, Antalfalva-Pancsova és Alibunárra reggel 3 óra 33 perc.
Zombolyára: (keskenyvágányú vonal) reggel 2 óra 26 p. délelőtt 11 óra 55 p., délután 5 óra 25 perc.
Módosra minden kedden, pénteken és vasárnapon d. e. 11 óra 38 perc.
Módosról-Temesvárra: minden kedden, pénteken és vasárnapon 2 óra 10 p. délután.
Temesvárról-Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon indul Temesvárról 11 óra délelőtt.
Módosról-Zombolyára: minden kedden, pénteken és vasárnapon délután 2 órakor.
Zombolyáról-Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon délután 5 óra 30 perc.
Szécsány-Versecz: minden csütörtök és vasárnapon reggel 5 óra 30 perekor.

ELADÓ.

Tükrös előszobafai
eladó
Deák Ferenc-utca 7. sz.

595-x 47

1909. évi május hó 1-étől állandóan kapható!

Magyar forrás. **Hugyhajtó és hogsavoldó** Magyar forrás.

SZULTÁN-FORRÁS

Nagyon kellemes, tiszta ízű, szénsavban gazdag, dus Lithion-tartalmú ásványvíz.

Gyógyító és üdítő ital.

Dus Lithion-tartalma következtében sikerrel alkalmazható vese-, húgykő- és hólyagbajok esetében, továbbá a légző- és emésztő-szervek hurutos bajainak gyógyítására.

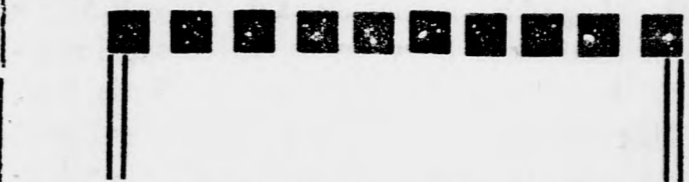
SZULTÁN Lithion-gyógyforrás-vállalat.

Kutatóhely és központi iroda: **EPERJES**. Igazgatóság: **BUDAPEST, VI., Ferenc József-rakpart 22.** — Kapható már külföldön is a következő városokban: Brüsszelben, Páris, London, Newyork, Ostendében.

Telefon Eperjesen: 74.

Telefon Budapesten III-93.

Főraktár Nagybecskereken: **Ro'sa Béla** fűszerkereskedésében és azonkívül mindenütt kapható. 703-100.83

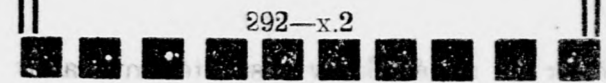

Folyóirással bíró egyének kerestetnek

(férfiak vagy nők)

írásbeli munkára, részben otthon is végezhető

Cím a kiadóhivatalban.

4208/1909. szám.

917-3.2

Hirdetmény.

A nagyméltóságú kereskedelemügyi m. kir. minisztérium 63.321/I. A. 909. szám alatt kelt rendeletével Nagybecskerek r. t. város által a Kossuth-utcának a nagybecskerek-nagykikindai vasutvonal állomásával leendő és közvetlen összeköttetés céljaira szükséges, 481., 749., 80. és 81. hrsz. ingatlanokra nézve a kisajátítási eljárást elrendelvény, a tárgyalás folyó évi október hó 25-ik napjának d. e. 10 órájkor Nagybecskerek r. t. város tanácsstermében fog megtartatni.

Felhivatnak tehát az érdekelt felek, hogy a jelzett időre kitűzött tárgyaláson annál inkább megjelenjenek, minthogy a bizottság a kisajátítási terv megállapítása felett akkor is érdemileg határoz, ha az érdekelt felek közül senki sem jelenik meg.

A kisajátítási tervrajz és összeírás Nagybecskerek r. t. város polgármesteri hivatalában 15 napi közszemlére kitetett.

Nagybecskerek, 1909. évi október 4-
Torontálvármegyei közigazgatási-bizottság.

Faur sk.,
kir. műszaki tanácsos.

SERTÉSHIZLALÓK

kinek, mikor, mennyi miskarolt

hizóba való sertés kell?

Mindig van.

Muraközi mének, lovak

eladók.

923-3.1

NGS RÓNAY MIHÁLY

gazdasági intézősege Szent-Mária-Sziget.
(U. p. Temesség.)

HÁZELADÁS.

Deák Ferenc-u. 7. sz. a levő házamat előnyös fizetési feltételek mellett eladom. A ház áll 8 szobából, kényelmes mellékhelyiségekkel, villanyvilágítással s nagyon szépen parkirozott udvarral.

SOLYMOSSYÉ BRAJER MARIA.

GYÁROSOKNAK, KERESKEDŐKNEK ÉS IPAROSOKNAK SAJÁT ÉRDEKŰK,

hogy gyártmányukat, áru- és iparcikkeiket mennél többet hirdessék. — A hirdetések 1900. évi július hó 1-je óta bélyegmentesek és annyira olcsók, hogy aki nem hirdet, az maga ellen vét.

HIRDETÉSEK FELVÉTELEK A „TORONTÁL” KIADÓHIVATALÁBAN.